DRŽAVNO TOŽILSTVO V LJUBL...
6. VII. 1934

Poštnina plačana v gotovini.
Leto XV., štev. 152 a

Ljubljana, petek 6. julija 1934

Cena 2.— Din

Upravništvo: Ljubljana, Knaflјeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. 3. — Tel. 3492, 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga číslo 78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Naročnina znaša mesečno Din 25.— Za inozemstvo Din 40.—.

Uredništvo:
Ljubljana, Knaflјeva ulica 5. Telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440. Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1. Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Nauk zgodovine

Zgodovina je učiteljica življenja — to so rekli že stari Rimljani in nemara že pri njih to spoznanje ni bilo originalna novost. Stavek je postal trivialna krilatica, ki se je v šolskih knjigah, v ljudskih govorih in novinarskih klišejih ponavljala vse do naših dob, ne da bi vzbujala globlje razmišljanje; kakor je pač to usoda vseh pregovorov in krilatic, v katerih se izraža ljudska modrost. Dogodki zadnjih dni, mesecev in let pa dajejo mnogo povoda, da se spomnimo stare resnice in se ozremo okrog sebe, da vidimo in uvažujemo, kaj vse nas uči dožitveje v družini narodov. Kajti kar se godi okrog nas, je zgodovina in ni nam treba segati nazaj v pozabljena in polpozabljena stoletja, da najdemo dovolj dragocenih naukov in pred vsem pravega merila za svoje lastno življenje, pa tudi vzgledov in smernic, ki nam morejo služiti kot pobuda in kot svarilo.

Slovenci smo glede sebe in svojih razmer zelo kritični sodniki. Ni to morda naša posebnost; črnogledov je najti povsod po svetu. Toda naš kriticizem je prav svoje vrste in rad išče, kje bi lahko grajal in obsojal, ob enem pa tudi razvijal svoje recepte, kako bi se moralo vse goditi, da bi bilo bolje. Komaj se je poleglo prvo navdušenje osvobojenja, že je začelo na vseh koncih poganjati boljševedstvo in nergaštvo, ki ni bilo zadnji vzrok, da je politično strankarstvo pri nas zašlo v oblike, kakršne smo poznali pred 6. januarjem. Vendar tudi še danes čujemo pri nas glasove, ki dajejo vse v nič, kar se pozitivnega ustvarja, ki ne priznavajo vidnega napredka in še vedno sanjajo o zlatih časih. Njih vrenje se na srečo krči in redči od dne do dne, ker je naš narod v svojem jedru zdrav in bistroviden.

Koliko smo v zadnjih petnajstih letih slišali političnih receptov in državniških modrosti! Vzgledi boljševiške socialne revolucije so bili pred vsem priljubljeni in njih glasniki so v nekritičnih krogih, posebno v mladih glavah povzročili dovolj zmede. Za njimi so prišli entuziasti fašizma in njegovih metod. Še bolj je vžgala Hitlerjeva nacionalna revolucija in celo Dollfussova klerofašistična policijska diktatura je našla svoje preroke. »Tako bi moralo biti pri nas« — je stereotipna formula »izboljševalcev« našega državnega reda, ki je po njihovem mnenju nujno potreben temeljite remedure.

Sodobna zgodovina daje na vse to drastičen odgovor. Ne bomo tu klicali v spomin grozot in žrtev boljševiške revolucije, niti ne bomo zasledovali krvave steze početkov italijanskega fašizma. Ustaviti pa se moramo pred dogodki neposredne sodobnosti, nad krvavimi požari, ki so izbruhnili neposredno pred našimi mejami v taki bližini, da tudi do nas sega njih grozotni sijaj.

Meseca februarja smo videli krvavi ples v Avstriji, kjer je na ulicah nekdanjega cesarskega Dunaja tekla kri v potokih, kjer so se postavljala vešala, kakor v časih svetovne vojne in kjer so bile ulice nastlane z ubitimi ženami in otroki. Videli smo, kako je zmagala oborožena pest nad ljudsko voljo, kako so se morale umakniti stare, težko priborjene pravice samovolji samozvanih oblastnikov. Videli smo in še gledamo, kako niti do zob oboroženi režim ni v stanju vzpostaviti red in mir in kako še vedno trepeče vsakdanje življenje pred akti terorja na eni in nevarnostjo ovaduške maščevalnosti na drugi strani.

Neposredno za nami je doživetje druge nemške revolucije. Ni nam treba tu preiskovati, na kateri strani je resnična krivda. Dovolj je, da smo videli padati glave brez sodnega krivdoreka, brez preiskave, brez formalne pravice. Ne vemo števila človeških žrtev, ki jih je zahteval novi red, slavljen kot preporod in obnova naroda, ne štejemo tisočev, ki jih skrivajo na novo ječe in koncentracijski tabori.

Ne prisvajamo si sodbe nad krivdo ene ali druge strani, ne preiskujemo, ali je bila pravica v vrstah upornikov ali v taboru diktatorjev. Kažemo samo s prstom, kam je prišla kulturna Evropa, ki je bila še pred nedavnim tako radodarna z obsojanjem in zaničevanjem »razbojniškega« Balkana. Dunaj, Berlin, München! Kdo se ne spominja ošabno-vzvišene pisave njihovih političnih glasil, kdo je pozabil na zasramovanje njihovih karikaturnih publikacij?

Danes sme zaničevani evropski jugovzhod z dvignjeno glavo vprašati, kje je doma prava kultura in civilizacija. Dunaj in Berlin, ki sta se vedno gerirala kot vzvišena arbitra in lomila palico nad balkanizmom, naj bi se prišla na Balkan učit!

Koliko se je pisalo in govorilo o »zatiranju svobode« v Jugoslaviji in o »anarhiji«, ki je baje nastopala zaradi splošnega nezadovoljstva. Pri nas morajo tudi največji skeptiki in pesimisti priznati, da sta v naši domovini red in pravica. Da so oni obžalovanja vredni teroristični incidenti in atentati, ki smo jih doživeli na lastnih tleh, bili import iz inozemstva, izhajajoči in tolerirani, če ne celo podpirani iz onih držav, ki se obnašajo kot edini zakupniki kulture in državnega reda, v resnici se pa same zvijajo v krčih notranje anarhije. V naši domovini je varnost življenja in lastnine zajamčena in zasigurana, pri nas ni strahovlade in politične svoboščine so manj dotaknjene kakor marsikje, kjer formalno vlada demokracija. Kaj šele v državah novodobnih diktatur, voditeljstva in totalitete!

Laho bi odgrnili še zaveso pred gospodarski in socialnimi tragedijami na onih pozoriščih, kjer se je vedno igrala junaška igra zapadnjaške popolnosti. Tudi ta primerjava bi govorila v naš prilog, kljub težavam in skrbem, ki so naš delež na posledicah svetovne katastrofe.

Pa naj bo dovolj. Naš namen je bil samo pokazati, da Jugoslovani nimamo nobenega povoda skrivati se pred svojimi sosedi ali tudi samo si želeti ureditve po tujih vzorih. Vemo, da je naša pot težavna in trnjeva, toda zaupamo vase in v našo skupnost, ker vidimo, da gre pot navzgor in ker sprejemamo iz sodobne zgodovine učinkovit nauk, da modrost krmilarjev naše države ni najzadnja in najslabša. Pot, ki jo hodi naš narod je ravna in vodi v srečo, če bo le hotel narod sam.

ZAKON O MESTNIH OBČINAH PRED NARODNO SKUPŠČINO

Razpravo je uvedel notranji minister g. Žika Lazić z daljšim ekspozejem — Skupščina bo imela vsak dan po dve seji

Beograd, 5. julija. p. Iarodna skupščina je danes pričela razpravljati o zakonu o mestnih občinah. V parlamentarnih krogih vlada za to razpravo veliko zanimanje in je prijavljenih zelo mnogo govornikov, tako da bo debata trajala več dni. Skupščina je zaradi tega sklenila, da se bodo do sprejetja tega zakona vršile seje dopoldne in popoldne. Mnogi govorniki so se v zvezi s tem zakonom dotaknil tudi splošnih političnih prilik v državi in je bila razprava mestoma zelo zanimiva, večkrat pa tudi precej viharna.

Seja se je pričela ob 10. pod predsedstvom dr. Koste Kumanudija. Po odobritvi zapisnika zadnje seje je predsednik sporočil, da je finančni minister predložil Iarodni skupščini v odobritev sklep ministrskega sveta glede prepovedi izvoza orehovega lesa. Po nekaterih drugih manjših zadevah je bilo prečitanih več interpelacij, med njimi interpelacija narodnega poslanca dr. Kešeljevića o postopanju političnih oblasti na shodih Narodne stranke. Notranji minister je pristal na zahtevano nujnost.

Po prečitanju raznih prošenj in pritožb je skupščina prešla na dnevni red, na obravnavo zakona o mestnih občinah.

Ekspoze notranjega ministra Lazića

Ker je bilo poročilo odbora, ki je zakonski predlog proučil, natisnjeno in razdeljeno poslancem, je predsednik predlagal, naj se poročilo ne čita. Skupščina je s tem soglašala. Zato je takoj povzel besedo notranji minister g. Živojin Lazić, ki je podal daljši ekspoze o predloženem zakonu.

Uvodoma je g. minister opozoril na ustavne določbe glede ureditve čim širše samouprave. V izvajanju teh ustavnih določb je vlada lansko leto predložila občinski zakon, v nadaljevanju tega dela pa sedaj še zakon o mestnih občinah. Zakon bo izenačil raznolike zakonske prepise glede mestnih samouprav in omogočil enotno organizacijo naših mest. Zakon stremi obenem za tem, da obstoječe zakonske predpise modernizira in jih kar najbolj prilagodi sodobnim razmeram in potrebam. Zakon je sestavljen na osnovi najboljših določb dosedanjih zakonov in se nanaša na 74 mestnih občin.

V svojih nadaljnjih izvajanjih je g. minister podrobno pojasnil posamezne določbe predloženega zakonskega načrta in se zlasti podrobno bavil z določbami glede volitev župana, podžupana in občinskih svetnikov ter glede nadzorstva nad mestnimi samoupravami. Posebno obširno je govoril o onih določbah, ki se nanašajo na mestne uslužbence. Zakon prepušča podrobno ureditev razmerja mestnih uslužbencev posameznim mestnim občinam in vsebuje le glavne smernice. Postavljeno je osnovno načelo, da se morajo mestni uslužbenci kolikor mogoče izenačiti z državnimi uslužbenci. Njihove plače in doklade pa so v izjemnih primerih lahko tudi večje, kakor jih dobivajo državni uslužbenci, in odločajo o tem mestne uprave same

Upoštevajoč v polni meri pomen in vlogo mest, omogoča zakonski načrt razvoj in napredek mest v najširšem obsegu, da bi mogla mesta kar najbolje odgovarjati številnim komunalnim nalogam in vršiti svojo ulogo kot ognjišča materialne in duhovne kulture. Zakonski načrt je bil predmet dolgega proučevanja teoretičnih in praktičnih strokovnjakov; o njem so podale svoje mnenje vse banske uprave, upoštevali so se predlogi in sugestije Zveze jugoslovenskih mest, a skupščinski odbor je predlog zakona podrobno in vestno proučil ter slišal vsa različna mnenja, tako da je minister prepričan, da je predloženi zakonski načrt najboljši in da najbolje odgovarja potrebam mest in njihovega nadaljnjega razvoja in napredka. V imenu vlade prosi, da ga tudi skupščina dobro prouči in sprejme, da se na ta način dokonča izgraditev občinske samouprave in lahko prične z reformo višje, to je banovinske samouprave.

Skupščina je pazljivo sledila izvajanjem notranjega ministra in ga ob koncu živahno aklamirala.

Debata

Po ekspozeju notranjega ministra je prvi povzel besedo poročevalec večine skupščinskega odbora, ki je zakon proučil, nar. posl. **dr. Miroslav Stojadinović.** V skoro dveurnem govoru je podrobno analiziral ves zakonski načrt. Poudarjal je, da gre pri tem za veliko samoupravno reformo. Narodna skupščina se bo s sprejetjem tega zakona oddolžila pozivu Nj. Vel. kralja v prestolni besedi, kjer je bila sistematična izgraditev samouprave postavljena kot ena glavnih točk delovnega programa Narodnega predstavništva. Govoreč o razvoju mest v povojni dobi, je govornik očrtal tudi njihovo velevažno ulogo v preteklosti in njihove naloge v bodočnosti. Z razvojem mest je vedno povezan razvoj in napredek vsega naroda in države. V bistvu se predloženi načrt zakona o mestnih občinah ne razlikuje mnogo od zakona za podeželske občine, izjeme se nanašajo le na drugačne potrebe in prilike mestnih občin. Kako veliko ulogo igrajo mesta v življenju naroda, se vidi že po tem, da je vsak peti prebivalec Jugoslavije nastanjen v mestu in da živi torej 20 odstotkov vsega našega naroda v mestih. Zakon čuva samostojnost mest v najširšem obsegu, čeravno dopušča ustava v tem pogledu tudi gotove izjeme. Podrobno analizirajoč posamezne zakonske predpise, je govornik izjavil, da je to najboljši zakon, ker predstavlja skrbno izbiro vseh mogočih predlogov in sugestij; zato ga priporoča Narodni skupščini v odobritev.

Glavna sprememba, ki jo je predlagal skupščinski odbor, se nanaša na število odborniških mest in na način njihove razdelitve na posamezne kandidatne liste. Število odborniških mest se sme s statutom zmanjšati za največ eno tretjino, na kandidatne liste pa se mandati razdele po čitem proporcu.

V imenu manjšine odbora je poročal narodni poslanec dr. Stjepan Bačić.

Po Bačićevem govoru je bila seja ob 13.30 prekinjena in se je nadaljevala popoldne.

Popoldanska seja

Na popoldanski seji, ki se je pričela ob 16.40 in je trajala do 19.30, so govorili narodni poslanci Ferdo Šega za dr. Lončarević proti, dr. Metikoš proti, Milivoje Perić za, dr. Kešeljević proti, dr. Stažić proti in dr. Ivandekić za sprejem zakona. Govorniki so se v glavnem bavili s političnimi prilikami. Razprava se bo jutri dopoldne nadaljevala.

Seja senata

Beograd, 5. julija p. Senat je imel popoldne kratko sejo, na kateri je razpravljal o raznih mednarodnih konvencijah in pogodbah, ki jih je že odobrila Narodna skupščina. Glavna razprava je bila posvečena ratifikaciji prijateljskega pakta s Turčijo. Pri tej priliki je podal zunanji minister g. Boško Jevtić daljši ekspoze, v katerem je slično kakor v Narodni skupščini orisal pomen in namen prijateljske pogodbe s Turčijo. Senat je z velikim odobravanjem sprejel njegova izvajanja ter je z aklamacijo odobril pogodbo s Turčijo. Ob enem je odobril tudi konvencijo o ureditvi medsebojnih terjatev med Jugoslavijo in Turčijo, konvencijo o ureditvi tromeje v Banatu, sklenjeno z Rumunijo, konvencijo o osnovanju mednarodnega zavoda za proučevanje kemije.

Prihodnja seja senata bo v ponedeljek popoldne.

Papen ostane v vladi

Vsi poizkusi Hitlerja, da bi se iznebil nevarnega tekmeca, so se izjalovili

Berlin, 5. julija, d. Po uradnem obvestilu bo podkancelar Papen še nadalje ostal v vladi. Ta odločitev je izzvala povsod v Nemčiji veliko presenečenje, ker so z gotovostjo računali, da bodo zadnji dogodki, v teku katerih je bil aretiran ves Papenov štab in so bili nekateri njegovi sotrudniki celo ustreljeni, dovedli neizogibno do izstopa Papena iz vlade. Razen tega je tudi vse kazalo, da je to želel ne samo Hitler, temveč tudi vsi voditelji narodne socialistične stranke. Da ostane Papen kljub temu v državni vladi, je vsekakor znamenje, da je proti njegovi izločitvi iz vlade nastopil sam predsednik Hindenburg in da so v tem smislu vplivali tudi odločujoči vojaški krogi. Lahko se torej smatra, da so imeli dogodki pretekle sobote in nedelje za posledico ojačenje konservativnih elementov v Nemčiji.

Podkancelar Papen, ki je predložil svojo ostavko državnemu predsedniku Hindenburgu, se lahko sedaj popolnoma svobodno giblje in tudi ni več zastražen.

Z miroljubnim vtisom, ki ga je skušal izzvati uradni komunike o razgovorih v Neudecku, je v močnem nasprotju slika, ki se vidi v berlinskem vladnem okraju. Po Wilhelmstrasse patruljirajo neprestano močne policijske čete in vsa ministrska poslopja so zastražena s pomnoženimi policijskimi oddelki. Pred glavnimi vrati so postavljene dvojne straže in v posameznih hišnih vežah je v pripravljenosti policijsko moštvo. Posebno močno so zastražene zadnje fronte vladnih palač, kakor tudi ministrski vrtovi. Splošno pozornost je zbudilo, da so se nekatere policijske čete pojavile na cesti Unter den Linden z jeklenimi čeladami, kar vse dokazuje, da so bili odrejeni obširni varnostni ukrepi za preprečenje vsakršne nepričakovane eventualnosti.

Hindenburgu iščejo naslednika

Curih, 5. julija, d. Berlinski dopisnik lista »Neue Zürcher Zeitung«, ki je v Nemčiji za 14 dni prepovedan, poroča, **da potovanje Hitlerja v Neudeck ni imelo samo namena razčistiti zadeve Papena, temveč tudi vprašanje morebitnega odstopa državnega predsednika Hindenburga in imenovanja njegovega namestnika. Domnevajo, da Hindenburg ne bo odstopil pred 2. oktobrom, ko bo praznoval svoj 87. rojstni dan.** Mogoče je tudi, da bo mesto državnega predsednika ukinjeno in njegovi posli prenešeni na Hitlerja. **Govore tudi o možnosti, da bi postal Hindenburgov naslednik general Blomberg, kar dokazujejo mnogoštevilne njegove izjave v poslednjem času v prid Hitlerju. Razen tega se je pojavila tudi verzija, da bi morda postal Hindenburgov naslednik princ Filip Hesenski, zet italijanskega kralja, ki je intimen Göringov prijatelj. Govore celo o tem, da bi dobil princ Filip Hessenski naslov državnega upravitelja, kar bi pomenilo toliko kot pričetek monarhistične restavracije, o kateri menijo nekateri, da je edina možna pomiriti razburjene duhove v Nemčiji.**

Ozadje zarote

Berlin, 5. julija, d. Diplomatski sotrudnik londonskega lista »News Chronicla«, Barlett, je objavil na podlagi informacij, ki jih je dobil po lastni trditvi iz dobro poučenih krogov, naslednje poročilo o vzrokih poslednjih dogodkov v Nemčiji:

Schleicher je v sporazumu z Röhmom sestavil že popolno listo nove nemške vlade, ki naj bi se osnovala po izvršenem prevratu. Hitler bi ostal še nadalje državni kancelar pod pogojem, da bi pristal na razdelitev ostalih resorov. Schleicher bi postal podkancelar, Röhm pa bi prevzel vojno ministrstvo. Tudi dr. Brüning, ki ga pa niso vprašali za mnenje, naj bi dobil v novi vladi ministrsko mesto. Razmerje med vojsko in napadalnimi oddelki je bilo tako zamišljeno, da bi vojska postala poklicna in da bi se ojačila po številu ter političnem vplivu, dočim bi napadalni oddelki kot vojaštvo s kratkoročno službeno dobo prevzeli v izvežbanje vse mlade rekrute. Sporazum med Schleicherjem in Röhmom je bil na ta način olajšan, ker sta se čutila oba ogrožena v svojih častihlepnih načrtih na podlagi vesti o razgovorih Ribbentropa v Londonu in Parizu, po katerih bi bil Hitler pripravljen za gotove koncesije razpustiti narodno-socialistične napadalne oddelke ter preosnovati redno vojsko v armado s kratkoročno službeno dobo. Zarotniki so iskali zveze tudi z Göbbelsom, ki pa je smatral v zadnjem trenutku za bolj primerno, da izda celo zadevo Hitlerju in Göringu.

Oton Strasser o borbi med Hitlerjem in Göringom

Pariz, 5. julija. n. V «Intransigeantu« izjavlja voditelj tako zvane »nemške črne fronte« Oton Strasser, ki živi v Pragi, med drugim:

Nesmiselna je trditev, da je obstojala nekaka zarota pod vodstvom Röhma in generala Schleicherja. Te vesti širita Hitler in Göbbels in so neresnične. Röhm sploh ni imel niti pojma o politiki in je bil izključno le vojak. Njegov cilj je bil očuvanje pridobitev narodno-socialistične revolucije in ohranitev napadalnih oddelkov. Docela izmišljena je tudi trditev, da je moj brat Gregor Strasser, ki ga je Hitler ubil, konspiriral s Schleicherjem. Nasprotno sta bila vsak v drugem taboru in med njima je bil vsak sporazum izključen.

Strasser opisuje v svoji izjavi razmere, ki vladajo med vodilnimi hitlerjevci, in navaja med drugim, da je Göring organiziral proti Hitlerju tako vohunstvo, da je Hitler svoja zaupna pisma naslavljal na Göbbelsovo ženo. V zadnjem času je šel Göring tako daleč, da je kontroliral tudi vse telefonske razgovore Hitlerja. Dal je pregledovati tudi vsa privatna pisma Hitlerja, ki je sploh le še ujetnik junkerjev in veleindustrijcev.

Uspešna demarša Francije

Pariz, 5. julija. n. »Journal« poroča, da je imela včerajšnja demarša francoskega poslanika v Berlinu Francoisa Ponceta pri nemški vladi popoln uspeh. Zunanji minister Neurath je obžaloval, ker je nemški tisk v zvezi z zadnjimi dogodki osumil in napadal Francijo, češ, da je bila v zvezi z zarotniki, ter je zagotovil, da se to v bodoče ne bo več zgodilo. Sličen protest kakor Francija, sta vložila pri nemški vladi tudi angleški in ameriški poslanik.

Nove ustrelitve

London, 5. julija, n. »United Press« poroča, da so bili po njegovih privatnih informacijah ustreljeni včeraj še general Losow, polkovnik Pfeifer, bivši bavarski notranji minister Stazel in pater Müller, ki je bil meseca januarja obsojen zaradi protirežimske propagande na 9 mesecev ječe.

Srečna Velika Britanija

Gospodarstvo Velike Britanije se vrača v normalne razmere — Chamberlain odklanja gospodarske eksperimente

London, 5. julija. AA. Finančni minister je snoči v spodnji zbornici odklonil predlog, naj bi vlada imenovala odbor, ki bo proučil celokupno denarno politiko. Neville Chamberlain je izjavil, da je vlada z odklonitvijo dvomljivih eksperimentov obnovila zaupanje v gospodarsko življenje in s tem omogočila napredek trgovine. Zato teh pojavov ne bo motila z nepremišljenimi in nedognanimi poizkusi. Svojo denarno politiko je vlada opredelila na konferenci v Ottawi in to politiko je nato potrdil ves angleški imperij. Velika Britanija bi se mogla vrniti k zlati podlagi šele, če bi se cene surovin dvignile tako, da se izravnajo cene in izdatki. Dalje bi morale države odstraniti ali vsaj znižati carinske meje in druge ovire mednarodne trgovine. Važna bi bila tudi končna ureditev vojnih dolgov. Treba je tudi poiskati pota, kako odstraniti nihanje nakupnih cen za zlato, nihanje, ki bi izhajalo iz denarnih vzrokov. Vseh teh pogojev pa ni mogoče ustvariti brez mednarodnega sporazuma. Angleška vlada je v tem oziru že marsikaj storila. Dalj časa je urejala svoje denarstvo tako, da ni bilo izpostavljeno nasilnim izpremembam in menjalnim tečajem. Preprečila je dalje padec cen, hkratu pa je tudi zvišala cene glavnim surovinam v šterlingih. V raznih trgovinskih sporazumih je znižala carinske meje. Bančni zavodi razpolagajo z obilico sredstev kakor še nikdar. Splošno zaupanje se vrača, javne finance so zdrave, tečaji stalni. V takih okoliščinah ni povoda, da bi vlada imenovala komisijo, ki naj bi delala nove eksperimente.

Podatki o dogodkih železnic kažejo, da so v prvih 6 mesecih letošnjega leta nadkrilili lanske dohodke v istem času za 3.532.000 funtov. To je najboljši dokaz, da obnova gospodarskega življenja napreduje. Verjetno je, da dohodki železnic v drugi polovici letošnjega leta ne bodo več tako izdatni, ker so se v drugi polovici lanskega leta gospodarske razmere že obrnile na bolje.

Jugoslovenski inženjerji v Bolgariji

Sofija, 5. julija. AA. Jugoslovenski inženjerji, ki so sodelovali na 8. kongresu zveze slovanskih inženjerjev v Sofiji, in ki so zdaj na potovanju po Bolgarskem, so danes prispeli v Plovdiv. Dopoldne so položili lep venec na grob kneginje matere Marije Luize v katoliški cerkvi sv. Ludvika v Plovdivu. Nato so si ogledali tamošnjo električno centralo in tobačno tovarno »Tomasian«. Ob 1. popoldne so odpotovali iz Plovdiva v Staro Zagoro, odkoder so po kratkem postanku nadaljevali pot v Veliko Trnavo.

Kongres gledaliških igralcev

Skoplje, 5. julija.. p. Tukaj je bil danes na svečan način otvorjen kongres gledaliških igralcev. Udeležuje se ga izredno veliko število delegatov iz vse države, ker je to obenem proslava 15letnice obstoja udruženja gledaliških igralcev. Otvoritveni seji so prisostvovali zastopnik kralja, zastopnik prosvetnega ministra ter zastopniki lokalnih oblasti in korporacij. Kongres je otvoril predsednik udruženja Boža Nikolić z daljšim govorom, v katerem se je najprvo spomnil Nj. Vel. kralja in med viharnimi ovacijami prečital pozdravno brzojavko. Sledila so poročila uprave in posameznih sekcij. Za ljubljansko sekcijo je poročal njen predsednik g. Drenovec. Kongres bo zasedal več dni. Za časa kongresa bo v skopskem gledališču več slavnostnih predstav, pri katerih bodo sodelovali igralci iz vseh jugoslovenskih pokrajin.

Vročinski val v Angliji

London, 5. julija. AA. Včeraj se je nad Veliko Britanijo še bolj uveljavil vročinski val. Vremenske postaje napovedujejo, da bo vročina trajala delj časa.

Siamski kralj pri Hindenburgu

Berlin, 5. julija. AA. Siamski kralj in kraljica sta snoči odpotovala v Neudeck, da obiščeta predsednika Hindenburga. Nocoj sta se vrnila v Berlin.

Premirje v revirjih

Vodstvo TPD je do zaključkov pogajanj preklicalo svoje ukrepe, nakar so rudarji prenehali z gladovno stavko in se vrnili iz rudnikov

Ljubljana, 5. julija.

Od 10.30 do 13. se je v palači TPD vršila pod predsedstvom inž. Lojzeta Župančiča kot zastopnika rudarskega glavarstva in bana razprava med zastopniki delavstva in vodstva Trboveljske premogokopne družbe. Na izid razprave so nestrpno čakali tisoči rudarjev v zagorskih, trboveljskih in hrastniških rovih. Pogajanja so potekala napeto in so se morala večkrat prekiniti, ker so v sosednih sobah neprestano peli telefoni in je bil zlasti generalni direktor g. Skubec ponovno klican na razgovor z odločujočimi činitelji v državi in inozemstvu. Zaključil jih je generalni direktor z izjavo, da družba po nalogu **kraljevske vlade do nadaljnjega preklicuje izdane ukrepe in da torej za zdaj ostanejo pravice in prejemki rudarjev neokrnjeni.** Prihodnje dni se bo vršila v Ljubljani nova razprava, na kateri bo TPD stavila delavstvu nov kompromisni predlog. Te razprave se bo po vsej priliki udeležil tudi minister za šume in rude g. Ulmanski.

Delavski zaupniki so prišli na konferenco naravnost iz rovov in obratov. Rudarje so zastopali načelnik druge rudarske skupine Pliberšek in načelniki lokalnih skupin Krautberger iz Zagorja, Murn iz Trbovelj, Bedenik iz Hrastnika, Jenko iz Kočevja, Radej iz Rajhenburga in Diazzi iz Hude jame. Za strokovne organizacije so prisostvovali glavni tajnik Zveze rudarjev Arh, predsednik NSZ Štruc iz Trbovelj, glavni tajnik NSZ Kravos ter Lešnik za Jugoslovansko strokovno zvezo, za Delavsko zbornico pa predsednik Sedej, podpredsednik Zemljič in tajnik Uratnik. Delodajalce so zastopali generalni direktor Skubec, njegov namestnik inž. Julliard in tehnični ravnatelj Heinrich. Razpravi so prisostvovali tudi predstavniki revirskih občin Roš iz Trbovelj, Drnovšek iz Zagorja in Draksler iz Dola pri Hrastniku, dalje generalni tajnik Zveze industrijcev inž. Suklje in predsednik oblastnega odbora Narodne odbrane dr. Cepuder, ki je obenem zastopal ministra dr. Kramerja, ker je bil ta zaradi razprave zakona o mestnih občinah v Narodni skupščini zadržan v Beogradu.

V razpravo so posegli delavski zastopniki gg. Uratnik, Arh, Štruc, Pliberšek in drugi, dalje župan Roš in dr. Cepuder, dočim je generalni direktor g. Skubec s statističnimi številkami pojasnjeval in utemeljeval ukrepe TPD.

Do stvarnega sporazuma med družbo in delavstvom ni prišlo in se bodo pogajanja nadaljevala v prihodnjih dneh. Pač pa je, kakor že omenjeno, g. generalni direktor, ko se je bil ravno vrnil od telefona, razpravo prekinil brez nadaljnjega komentarja z izjavo, da TPD razveljavlja svoje ukrepe glede rudarjev. Ko je inž. Župančič nato zaključil današnji sestanek, so se rudarski zaupniki, ki so z zadoščenjem sprejeli izjavo generalnega direktorja, takoj s prvim vlakom odpeljali v revirje, da obvestijo delavstvo o izvršenem preokretu.

Konec stavke

Po poročilih iz rudarskih revirjev je bila gladovna stavka prav tako brez formalnega sklepa končana, kakor se je brez folmalnega sklepa začela. Ko se je popoldne izvedelo, da je TPD preklicala svoje ukrepe, so se začeli rudarji vračati iz rovov. Do večera so se vrnili vsi.

Rudarski revirji so se oddahnili, čeprav vlada povsod še velika potrtost ne le zaradi napetosti zadnjih dni, marveč tudi zato, ker je še vedno negotovo, kaj pride, saj je preklic TPD le začasen in se bodo pogajanja o definitivni ureditvi šele začela.

Bolgarska vlada obračunava s teroristi

Energičen nastop proti makedonstvujuščim — Teroristi so bili država v državi — Vodje so še na svobodi

Sofija, 2. julija

Vlada Kimona Georgijeva ne pozna šale. Postavila si je nalogo, da v državi ustvari za razvoj svojega obnovitvenega programa tako potrebni notranji mir in red, obenem pa da odstrani vse, kar bi jo moglo ovirati v izvrševanju njene politike dobrega sosedstva z vsemi državami. Zasledujoč ta dva glavna smotra, prihaja z ukrepi, ki so bili doslej, v vsem povojnem času zlasti pa od junijskega prevrata v letu 1923. sem ne samo nemogoči za vsako vlado, temveč bi bili naravnost smrtno nevarni za vsakogar, ki bi se jih drznil tudi samo nasvetovati, kaj šele izvajati. Vlada Kimona Georgijeva smatra za neobhodno potrebno, da začne Bolgarija živeti novo življenje, pa zato brezobzirno ruši vse kar je v zvezi z dosedanjim načinom javnega življenja, javnega snovanja in delovanja, pa naj je bilo še tako utemeljeno v šegi in navadi, izročilu ali celo zakonu, a kaj šele, če je samo škodljiv izrastek na telesu naroda in države. Tako so za ostalimi naravnost prevratnimi ukrepi prišli tudi ukrepi proti najpogubnejšemu izrastku na telesu bolgarskega naroda in njegove države, notranji makedonski revolucijonarni organizaciji, VMRO.

VMRO, uživajoč vso naklonjenost, podporo in potuho Cankovljevega devetojunijskega režima, se je zlasti pod vodstvom krvoloka Vanče Mihajlova iz organizacije za »osvoboditev Makedonije« izprevrgla v organizacijo teroristov, ki je kot država v državi strahovala vse javno in zasebno življenje na Bolgarskem in s svojimi izpadi v sosedne države ustvarjala največje težave v odnošajih Bolgarske z njenimi sosedi. Dobivajoč denarna sredstva za take zločinske podvige iz dobro znanih inozemskih virov, se ni zadovoljevala ž njimi, temveč je v vsem obmejnem ozemlju, ki si ga je s tihim privoljenjem sofijskih vlad prisvojila kot svoje posebno področje, po svojih zaupnikih vzela vso upravo v svoje roke in nalagala prebivalstvu ogromen davek, katerega je izterjavala z neverjetno strogostjo in krvoločnostjo. Vse to ozemlje je izpremenila v svojo orožarnico; z ogromnimi vsotami, ki so preostajale od krvavo izsiljenega davka, pa so si Vanče Mihajlov in ostali vodje gradili sijajne vile in se topili v vsem mogočem razkošju.

Umor za umorom se je vrstil, sredi prestolnice so morili sredi dneva. Zdaj pa zdaj je izginil ta in oni nasprotnik VMRO, nasprotnik Vanče Mihajlova. Zajeli so in odvedli v svoje ječe ves občinski odbor mesta Nevrokopa. In niso se lotevali samo navadnih državljanov vseh slojev in stanov, temveč so posegali tudi po vojaštvu, po aktivnih oficirjih. Saj je še dobro v spominu primer polkovnika Marinopoljskega in poročnika Aleksejeva. VMRO je bila strah in groza za ves narod, za vso državo in vodilni državniki, ministri in vodje političnih strank, so iskali naklonjenosti bivšega tipkarja Vanče Mihajlova, neomejenega gospodarja nad življenjem in imetjem do onemoglosti zastrašenega ljudstva in javnega mnenja.

Celo zemljedelska ministra v vladi narodnega bloka, Gičev in Dimov, sta zatajivši načela svoje stranke in njenega ustanovitelja Stambolijskega iskala naklonjenosti krvnika zemljedelcev Vanče Mihajlova. Mihajlova se samo protogerovci niso bali, druga struja makedonstvujuščih ki se je drugače v izvajanju svojega programa odrekla krvavih nasilnih metod, ali je mihajlovcem vračala milo za drago: glavo za glavo umor za umor.

Vlada Kimona Georgijeva je začela temeljito obračunavati z VMRO. Ponudbo pomoči s strani protogerovcev je odklonila, ker se pač ne strinja z načinom, kakor obračunavajo med seboj makedonstvujuščі, ali je zato tem odločneje nastopila s svojimi lastnimi sredstvi. Vojska čisti brloge VMRO. Ogromne zaloge orožja in streliva se odvažajo v vojaška skladišča, zajeti makedonstvujuščі pa v zapore ali internaciiske tabore. Ljudstvo sprejema vojsko z največjim zadovoljstvom. Sedaj se more oddahniti. V Sofiji se mnogo govori o težkih spopadih med vojsko in makedonstvujuščimi, toda vlada odločno zanika te vesti. Glavni vodje VMRO z Vančo Mihajlovim in njegovo »ženo« Menčo Karničevo, morilko Todora Panice (l. 1925.) na Dunaju), pa še niso v rokah oblasti. Za Mihajlova se trdi, da je pobegnil v inozemstvo, kar je pa neverjetno. Verjetnejše je, da se skriva ali v hribih, ali pa celo v sami Sofiji. Če se jim posreči, da vjamejo njega in mu odmerijo kazen, ki jo zasluži za vsa neštevilna grozodejstva, potem bo pač precej odklenkalo VMRO in Bolgarska bo imela svoj notranji mir in red, sosedstvo pa pokoj na meji.

Viharna otvoritev profesorskega kongresa

Banjaluka, 5. julija. n. Danes se je pričel tukaj kongres srednješolskih profesorjev. Udeležuje se ga nad 500 profesorjev iz vse države. V navzočnosti zastopnika prosvetnega ministra in prosvetnega šefa banske uprave je otvoril kongres predsednik profesorskega udruženja Nedeljko Divac, ki je pozdravil goste in udeležence ter predlagal vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju. Za predsednika kongresa je bil izvoljen direktor učiteljišča v Banjaluki Kosta Vujasinović, za podpredsednika pa profesorja Djordje Andjelić iz Beograda in Fran Grafenauer iz Ljubljane. V imenu osrednje uprave je nato podal poročilo predsednik Nedeljko Divac, ki je obširno orisal delovanje udruženja na prosvetnem in stanovskem polju. Delo uprave je obširno a stvarno kritiziral predsednik beograjske sekcije Andjelić, za njim je podal sarajevski delegat Stevan Tomić referat glede ukinitve verouka na višjih razredih srednjih šol. Ko je nameraval staviti konkretne predloge, je prišlo do hudega prerekanja in do hrupa, da ni bilo razumeti niti besede.

Ko se je nemir polegel, je o istem predmetu govoril profesor Vlado Babić iz Siska, ki se je tudi izrekel za odpravo verouka v višjih razredih srednjih šol. Njegov govor je znova izzval vihar in predsednik je moral naposled zborovanje prekiniti. Kongres je popoldne ob 5. nadaljeval razpravo.

Dvorno žalovanje na Nizozemskem

Haag, 5. julija. AA. Kraljica je odredila enomesečno dvorno žalovanje za princem-soprogom.

Tudi Klajpeda ne mara hitlerjevcev

London, 5. julija. AA. Iz Kovna poročajo, da je guverner klajpedske pokrajine odstavil tri prefekte in več višjih policijskih uradnikov, ki so simpatizirali z narodnimi socialisti.

Amerika zahteva enake ugodnosti

Washington, 5. julija. AA. Doznava se, da bo ameriška vlada zahtevala v Berlinu, da se tudi ameriškim lastnikom nemških obveznic priznajo iste pravice, ki so z londonskim sporazumom zajamčene britanskim lastnikom nemških obveznic.

Prirastek prebivalstva v Jugoslaviji

Število pravoslavnih raste razmeroma hitreje kakor število katoličanov. — Ta pojav ni z vero v nikaki zvezi

Pred nedavnim so se objavili prvikrat podatki o številčnem razmerju med pripadniki posameznih konfesij v Jugoslaviji na osnovi ljudskega štetja iz leta 1931. Ta objava je vzbudila precej pozornosti in celo že nekaj negodovanja. In sicer za to ker se je povedalo, da je število pravoslavnih v Jugoslaviji naraslo v znatno večji meri nego število katolikov, tako da jih je sedaj znatno več v primeri s katoliki nego leta 1928.

Začuđenje na tem je prav neumestno, še bolj seveda negodovanje, zakaj ta objava je poznavalcem razmer samo znova pokazala in v novi perspektivi osvetlila ono, kar jim je bilo jasno že po ostalih dosedanjih objavah o rezultatih ljudskega štetja v letu 1931.

V sedmem letniku »Geografskega vestnika«, izišlega v letu 1931. je objavil profesor dr. Roman Savnik zelo interesantno in nad vse instruktivno studijo pod naslovom »Prirastek prebivalstva v Jugoslaviji v desetletju 1921—1931.« Tu čitamo, da se je prebivalstvo naše države v navedenem desetletju pomnožilo za dobrih 16%, to je, od 11,984.911 v l. 1921. je naraslo do l. 1931. na 13,930.918. Toda narasla ni v vseh predelih države enakomerno, marveč v nekaterih pokrajinah mnogo bolj nego v drugih, dočim je v nekaterih srezih celo nazadovalo, dasi vendarle le v maloštevilnih. Ali ta neenakomernost je zelo velika in odkriva se nam pri podrobnem pregledovanju, da ni slučajna, marveč razvrščena po nekih vidikih ali pogojih globljega pomena.

Če si stvar ogledamo po banovinah, vidimo, da se je prebivalstvo v nekaterih pomnožilo mnogo bolj nego izkazuje državni povpreček 16%. V drinski banovini, obsegajoči vzhodno Bosno in zapadno Srbijo, znaša pomnožitev celo 25%, v vrbaski banovini skoro 22%, v moravski 20% in v vardarski 19.5 odst. Zato pa se je prebivalstvo pomnožilo znatno manj nego znaša državni povpreček po drugih banovinah, in sicer najmanj v dravski banovini — še ne čisto za 8%, potem v dunavski za 9.6%, a v savski za 11.4% in v primorski za dobrih 12%.

Že navedeni podatki nam pokažejo jedro stvari. One banovine, ki izkazujejo največ pomnožitve, so pretežno pravoslavne, deloma z znatno muslimansko primesjo; one ki izkazujejo manjši prirastek prebivalstva so pretežno ali vsaj močno katoliške.

Kdor je pazljivo premotrival ta dejstva, je mogel že po njih pričakovati, da se je v državi spremenilo v statičnem pogledu razmerje med pravoslavnim in katoliškim delom prebivalstva, in sicer v tem smislu, da je sedaj pravoslavnih sorazmerno več nego jih je bilo l. 1921. Kar se je objavilo te dni, potemtakem ni v bistvu nič novega.

Pa vendar bi bilo napačno, ako bi iz tega izvajali zaključek, da se pravoslavni na splošno bolj množijo nego katoliki. Ako pogledamo namreč prirastek prebivalstva po srezih se nam pokaže na prvi pogled presenetljivo dejstvo, da so se tudi pravoslavni prac malo pomnožili v prečanskih pokrajinah, bodisi v Dalmaciji ali Hrvatski Slavoniji ali v Vojvodini. Tu se nikjer ne vidi razlika med pripadniki posameznih konfesij, zakaj vsi kažejo precej enako majhen prirastek. Dunavska banovina kaže v srezih severno Dunava in Save zelo malo prirastka, skoro povsod manj kot 8%, tako da se je prebivalstvo te pokrajine najmanj pomnožilo in ima v tem pogledu neslaven rekord, da pa v banovinskem podatku to ne pride dovolj do veljave, zato je iskati vzroka v tem, da spadajo zraven srezi v Šumadiji, kjer se je ljudstvo zelo zelo pomnožilo.

Če se vprašamo po vzrokih teh tako različnih in presenetljivih pojavov v množitvi prebivalstva, jih bomo našli gotovo na primer v preseljevanju. Še vedno se precej ljudi izseljuje, bodisi čez ocen ali v nekatere evropske države. In izseljevanje je mnogo bolj zadelo primorske in ostale prečanske predele nego Bosno in zlasti Srbijo, kjer se ljudje neprimerno trdovratneje drže grude. Drugič prihaja v poštev notranje preseljevanje; obilo je prišlo ljudi za zaslužkom v Srbijo in nekatere druge predele, na jug je šlo nekaj kolonistov. Vendar je podoba, da je s to postavko razložljiv različen prirastek le v razmeroma majhni meri. Poglavitni vzrok je vsekakor v zmanjšanju prirodnega prirastka; ta pojav je pač največ pripomogel, da so pričele prečanske pokrajine zaostajati v množitvi prebivalstva, dočim so osrednji in južnovzhodni predeli še vedno obdarjeni z velikim naravnim prirastkom. Kdor le malo pozna razmere v Evropi v tem pogledu, mu je že na prvi pogled jasno, da je res tako. Zakaj že dolgo ni več samo Francija ona država, kjer je malo otrok in se prebivalstvo komaj še kaj množi, marveč so tudi mnogi drugi narodi krenili na isto pot. Dandanes se kosajo s Francijo po majhnem številu otrok vsi germanski narodi razen Nizozemcev, zlasti tudi Nemci. Tudi nenemške srednjeevropske dežele v tem pogledu niso daleč za Nemci, tako na pr. Madžarska, pa Češkoslovaška in zapadni deli Poljske, ki so bili do l. 1918. del Nemčije, dočim izkazujejo poprej ruski predeli Poljske še vedno ogromen prirodni porast.

No, in prav tisto se je pokazalo v Jugoslaviji; tudi tu so najbolj civilizirani predeli najmanj obdarjeni z otroki in imajo potem najmanjši prirodni prirastek, dočim izkazujejo naše balkanske dežele še vedno nezmanjšano prirodno silo kot v sosedni Grčiji, pa v Rumuniji in v Rusiji. Torej ne prav za prav razlika po verah, marveč razlika po nečem drugem, morda po civilizacijskih sferah ali kakor že hočemo označiti ta nič kaj simpatični pojav.

Naši pravniki v Bolgariji

Beograd, 5. julija. p. Danes je pod vodstvom beograjskega univerzitetnega profesorja dr. Arandjelovića odpotovala v Bolgarijo večja skupina jugoslovenskih pravnikov, da poseti svoje bolgarske kolege in naveže z njimi tesnejše stike. Odpotovali so s parnikom »Karadjordje«, s katerim bo obenem otvorjena redna paroplovna zveza z Bolgarijo, ki je dosedaj še ni bilo.

Krvavi upor v mariborski kaznilnici

Glasoviti zločinci Lombar, Lakner in Pančur so skušali pobegniti — Uboj kaznilniškega kaplarja Ivana Petrina

Maribor, 5. julija.

Dogodek, ki se je odigral preteklo sredo popoldne za nemim in močnim zidovjem državne moške kaznilnice, bo ostal za vselej zapisan v mariborski kriminalni kroniki. Šele včeraj zjutraj je zvedela zanj javnost, in so se sprva razširile naravnost gorostasne govorice o krvavem pokolju med pazniki moške kaznilnice in kaznjenci, ki so jih napadli, da bi si z orožjem v roki priborili pot v zlato svobodo.

Odkar so pripeljali iz ljubljanskih zaporov v mariborsko kaznilnico zloglasnega morilca Ivana Laknerja in Josipa Lombarja ter nevarnega roparja Stanka Pančurja, so imeli pazniki mariborske moške kaznilnice marsikatero grenko uro. Omenjeni trije kaznjenci so se že nekajkrat skoraj brutalno obnašali in vse ostre odredbe nso nič zalegle. Pazniki so zadnje čase že slutili, da se med njimi nekaj plete in da pripravljajo nekakšen komplot, niso pa kljub najstrožji pazljivosti mogli priti stvari do dna.

Premeteni in drzni načrt za beg

V III. nadstropju srednjega trakta moške kaznilnice je samotni oddelek za hujše zločince, ki presedevajo dosmrtno in večletno ječo. Nešteto težkih z močnim železjem okovanih vrat mora paznik odkleniti, preden prispe do omenjenega oddelka. Posamezne celice zapirajo močna vrata, na katerih so ključavnice in zapahi na zunanji strani. Ključavnice so pritrjene z močnimi vijaki. Ko so preštudirali vse razmere v kaznilnici, **so kaznjenci Lakner, Lombar in Pančur izdelali peklenski načrt, o katerem so menili, da jim bo pripomogel do prostosti. Nekje so namreč iztaknili močan žebelj ter skovali s kamnom iz njega izvijač, s katerim so v ugodnem trenutku odvili vijake na Laknerjevi in Pančurjevi celici. Namesto teh vijakov so privili druge slabejše, da bi pazniki njihovega dejanja ne opazili. Za vsak primer so se tudi oborožili z debelim kamenjem, ki so ga kljub vsej strogosti srečno utihotapili v Laknerjevo celico. Kakšen je bil celoten njihov načrt, si je težko raztolmačiti. Domnevajo, da je bil vodja zarote Lombar in da sta imela Lakner in Pančur nalogo, osvoboditi iz celic več kaznjencev, ubiti prvega paznika, mu vzeti ključe, odpreti z njimi vrata ter usmrtiti slehernega, ki bi se jim postavil na pot. Vsekakor je bil njihov načrt, priti skozi vrata in ubiti prvega nedolžnega paznika ter prodreti v zlato prostost, izredno drzen. Kljub dobro zasnovani zaroti pa se jim načrt ni posrečil, kakor so se jim izjalovili tudi vsi prejšnji sličnі naklepi. Znano je, da se je Lakner s svojimi pajdaši poizkušal tokrat že petič osvoboditi.**

Izvedba načrta in napad na paznika Petrina

Ko je v sredo okrog 16. nadzoroval ječe pazniški desetnik Ivan Petrin, ki je bil nadzornik samotnega oddelka celic, v katerih presedavajo večletno in dosmrtno ječo zloglasni morilci in roparji Ivan Lakner, Stanko Pančur in Josip Lombar, ter šel počasnih korakov po hodniku v III. nadstropju, **sta se nenadoma pojavila pred njim kaznjenca Ivan Lakner in Stanko Pančur. Ni se še mogel prav zavesti, ko je že zavihtel Lakner nad njim roko, v kateri je držal v brisačo zavit kamen in ga udaril z njim s tako silo po glavi, da se je takoj nezavesten zgrudil na tla ter obležal v mlaki krvi. Na smrtno ranjenega Petrina sta nato planila oba kaznjenca in mu odvzela ključe ter sabljo. Pančur je takoj stekel k celici, v kateri je bil zaprt Jože Lombar in je odklenil vrata, tako da je bil tudi Lombar osvobojen.**

Srdita borba z zločinci

Ropot in bolestni krik smrtno ranjenega paznika Petrina pa je slišal prvi paznik Josip Jurca, ki je takoj odhitel na kraj, od koder je prihajal ropot, kjer se mu je nudil grozen prizor. **Na tleh je ležal v smrtnih zdihljajih paznik Ivan Petrin, po hodniku pa so begali trije kaznjenci. Med tem je pritekel v tretje nadstropje tudi narednik Fran Butolen, ki je začul ropot v svoji pisarni. Med paznikoma Jurco in Butolenom ter kaznjenci se je razvila srdita bitka. Lakner se je branil s Petrinovo sablio, Pančur in Lombar pa z vsemi svojimi telesnimi močmi. Šele po najhujšem naporu se je posrečilo paznikoma razorožiti Laknerja ter obvladati Pančurja in Lombarja. Ko je Lakner izprevidel, da je bitka izgubljena, je razbil z roko in glavo tri centimetre debelo steklo okna ter skočil skozi odprtino iz III. nadstropja na tla, kjer je obležal s hudo poškodovano glavo na cementu. Pančurja in Lombarja sta paznika nato zaprla v celico in ju vklenila v težke verige.**

Paznik Petrin podlegel poškodbam

Nezavestnega paznika Ivana Petrina so takoj prepeljali v mariborsko bolnišnico, kjer so ga zdravniki operirali, **vendar pa je bila vsaka pomoč zaman. Petrin je včeraj ob pol 4. podlegel poškodbam.**

Kaznjenca Ivana Laknerja je prevzel v oskrbo kaznilniški zdravnik dr. Jurečko ter mu nudil prvo pomoč. Lakner je kljub hudim poškodbam na glavi prišel kmalu do zavesti in se je včeraj že bolje počutil.

Lakner, Pančur, Lombar

Kakor smo že omenili, je bil to že peti poizkus Ivana Laknerja, da bi pobegnil. **Ivan Lakner je bil pred ljubljanskim sodiščem obsojen na 20 let težke ječe zaradi zverinskega umora župnika Frana Kušarja v Mengšu. Še po tej obsodbi so ga obsodili na več let ječe tudi zaradi tatvin. Stanka Pančurja, ki je Laknerjev rojak, je ljubljansko okrožno sodišče obsodilo lani meseca decembra na 10 let težke ječe zaradi raznih tatvin in ropov. Josip Lombar pa je bil pred ljubljanskim sodiščem obsojen v dosmrtno ječo, ker je na zverinski način umoril bosanskega trgovca Smaila Vojnilovića.** Vsi trije so bili v splošnem zelo slabo zapisani pri kaznilniški upravi.

Danes Petrinov pogreb

Pokojni paznik Ivan Petrin, ki je padel kot žrtev svojega poklica, je bil eden izmed najboljših paznikov in star šele 48 let. Po rodu je bil iz Štandreža pri Gorici ter je že več let opravljal težko in odgovorno službo za temnim zidovjem mariborske moške kaznilnice. Zaradi njegovega odkritega značaja so ga imeli radi vsi predstojniki, visoko so ga cenili in spoštovali pa tudi vsi njegovi tovariši in znanci. Zapušča globoko užaloščeno ženo in štiri otroke, izmed katerih je najstarejši jurist, dva sta na srednji šoli, četrti pa hodi še v ljudsko šolo. Pokopali ga bodo v petek ob 16. na magdalenskem pokopališču.

Krvavi dogodek je jasna priča, kako težavno in smrtno nevarno službo opravljajo naši pazniki po kaznilnicah. Že leta in leta se borijo njihove organizacije za zboljšanje položaja, toda doslej niso bile uslišane njihove niti najbolj upravičene pritožbe in prošnje. Zaradi prenaporne službe so jetniški paznik že popolnoma izčrpani in se je le njihovi požrtvovalnosti zahvaliti, če so še kos svoji težki dolžnosti. Naj bi bil vsaj ta tragični dogodek v mariborski moški kaznilnici odprl merodajnim činiteljem oči.

Veličastna manifestacija zadružnikov v Mariboru

Proslava mednarodnega zadružnega dne – Na tisoče zadružnikov v sprevodu

Maribor, 5. julija

Zaradi negotovega vremena dne 1. julija, ki se po vsem svetu slavi kot mednarodni zadružni dan, je bila proslava v Mariboru preložena na današnji praznik sv. Cirila in Metoda. Ob napovedani uri se je popoldne zbrala večtisočglava množica mariborskih in okoliških zadružnikov na prostornem rotovškem trgu, kjer se je formirala v impozanten sprevod. Z jugoslovensko trobojnico, mednarodno zadružno zastavo in vojaško godbo na čelu so krenili zadružniki po Ulici 10. oktobra in Gosposki ulici preko Glavnega trga ter državnega mosta na letno telovadišče Sokola I. v Magdalenski ulici. Za vojaško godbo in zastavami je korakal celotni odbor mariborske nabavljalne zadruge državnih uslužbencev, za njim pa se je razvrstilo več tisoč zadružnikov z godbo mariborskih poštarjev. V sprevodu so nosili tudi napise, kakor: Zmaga zadružništva je zmaga mirul itd. Ob koncu sprevoda, kakršnega se le redko kdaj vidi v Mariboru, so se vozili na prav lepo okrašenem tovornem avtomobilu mali harmonikarji Pomladka Rdečega križa, ki so brez digirenta veselo nategovali svoje male harmonike, v drugem tovornem avtomobilu pa uslužbenci mariborske nabavljalne zadruge. Naravnost očarljiv pa je bil pogled na okusno okrašen prostor, na katerega se je zlila pisana množica. Tu je pozdravil in prvi nagovoril zbrane zadružnike predsednik mariborske nabavljalne zadruge g. Rehar, ki je predvsem naglašal pomen praznika mednarodnega zadružnega dneva, dočim je upokojeni prvi državni tožilec dr. Jančič v lepo zamišljenem govoru opozoril koristi zadružništva. Po oficielnih nagovorih se je razvila prijetna zabava, pri kateri sta igrali dve godbi in tamburaški zbori, dočim so pevci Glasbene Matice ter »Jadrana« s svojimi navdušujočimi slovan. pesmami poudarili jugoslovenski pomen našega zadružništva. Bila sta popoldne in večer, ki bosta slehernemu zadružniku ostala v najlepšem spominu na prvo proslavo mednarodnega zadružnega dneva v Mariboru.

Tragična smrt

Maribor, 5. julija

Predvčerajšnjim zjutraj je železniški delavec Adolf Ornik, stanujoč v Ipavčevi ulici v Krčevini odšel kakor običajno na delo. Ker se pa niti pozno zvečer še ni vrnil domov, ga je šla njegova žena iskat. Iskala ga je tudi na Pragerskem, kjer je bil uslužben, toda zaman. Med tem so ga našli ljudje obešenega na nekem drevesu v gozdu pri Treh ribnikih. Truplo so takoj sneli z drevesa in prepeljali z mrtvaškim vozom na pokopališče na Pobrežju. Ornik je bil star šele 35 let ter zapušča ženo in nepreskrbljenega otroka.

Vremenska napoved

Zagrebška vremenska napoved za danes: Spremenljiva oblačnost, stalno, zmerno toplo.

Dunajska vremenska napoved za petek: Večinoma jasno, temperatura se ne bo mnogo spremenila.